

[Patursson.]

Loven af 1691 berøvet os vor gamle Ret til at bevare Godset i Familien.“

Ved Lov (Nr. 33) indeholdende nogle Bestemmelser om Adgang til Kongsfæste paa Færøerne af 25. Februar 1871 indgik Rigsdagen i alt væsentligt paa Lagtingets Anskuelser og imødekom dettes Ansøgning.

Ved Lov af 13. Marts 1908 nedsatte Lagtinget en Landbokommission til at fremsætte Forslag og Betænkninger vedrørende den færøske Landbolovgivning. Kommissionen afgav i 1911 en Betænkning, hvor bl. a. Arvefølgeretten til det færøske Kongsgods behandlede. Herom udtales i Kommissionens Forslag og Betænkninger Side 217:

„De hos den færøske Befolkning nedarvede Anskuelser om Fæsteforholdet gå uden Tvivl ud på, at Fæstet bør bevares indenfor samme Slægt. Kommissionen kan ikke skønne rettere end, at Lovgivningen bør tage Hensyn til den omtalte nedarvede Anskuelse.“

I Henhold hertil foreslog Kommissionen at lovfæste en udvidet Arveret for Kongsgodset (se Side 199, Forslagets §§ 19—25), hvis væsentligste Bestemmelser indeholdes i § 19, der fastsætter Arveretten til Gaarden i følgende Orden:

- „1) ældste Søn, men er denne død, da hans Afkom;
- 2) er intet sådant, da yngre Søn og hans Afkom;
- 3) ere Sønner eller deres Afkom ei til, da ældste Datter og hendes Afkom;
- 4) ere ej heller sådanne til, da yngre Datter og hendes Afkom.“ — o. s. v.

Kommissionen udtaler videre, se Side 220 under Arvefølgereglerne, at Lov og sædvanlige Regler har medført, at Kongsgaardene sjældent gaar over til andre end ældste Søn eller dog allernærmeste Slægt. Dette Forhold fremgaar af en Oversigt over Fæsteskitter i Aarene 1706—65 og 1811—1910, hvoraf ses, at af de 1 274 i dette Tidsrum skete Fæsteskitter, er de 1 066 tiltraadte af ældste Søn eller nærmeste Slægt, de 99 af besvogrede eller i andre Maader forbundne til foregaaende Besidder, medens Gaardene kun i 109 Tilfælde er gaaet over til Personer i intet eller uoplyst Familieforhold til forrige Besidder.

Endelig skal jeg i Tilslutning til foran

anførte vedrørende Arveretsreglerne anføre, at færøsk Sprogbrug betegner Kongsbondens ældste Søns Ret som den, der allerede ved Fødselen er „borin til gardinn“, det er født som arveberettiget til Gaarden (sammenlign her det svenske „bördsret“); ligeledes det analoge Udtryk om ældste Søn, at han er „tilstundandi bondi“, det er den, der indehaver Rettighederne til at overtage Gaarden, naar den for Tiden værende Besidder dør eller fratræder.

Efter at jeg nu har fremdraget de Forhold, der paa visser, at Kongsgaardene ifølge de gældende Arveregler er at anse som Slægtsbesiddelser, vil jeg tillade mig yderligere at paa vise visse andre gældende Bestemmelser, der betrygger saavel Indehaverens som efterfølgende nærmeste mandlige Slægts Stilling til heromhandlede Ejendomme. For ikke at trætte det høje Ting skal jeg her forsøge at fatte mig i størst mulig Korthed og indskrænke mig til at berøre det væsentligste.

Indehaverens og Slægtens Besiddelsesret er foruden i forannævnte Love og Sædvaneregler betryggede ved Fæstebrevet og Christian den Femtes Norske Lovs 3die Bogs 14de Kapitel.

I Henseende til, hvad Fæstebrevens almindelige Art angaar, da begrundes disse paa, at der under højtidelige Former tilsiges Indehaveren en udstrakt Besiddelsesret over Ejendommen med dennes Forsikring om Troskab og Huldskab mod Udstederen, Kongen.

Vedrørende Besiddelsesretten er Fæstebrevens Ordlyd følgende:

„Dette fæste med alt sit tilliggende bemeldte N. N. må nyde, bruge og beholde fra fjælds til fjære, med lutum og lundum, indengårds og udengårds, ligesom hans fader og formænd det før ham brugt og lovligei havt have.“

Denne Del af Fæstets Formular stammer fra de gamle norske Formularer for de Vidnebreve, som det i Middelalderen var Brug at udstede ved Overdragelse af *Ejendomsret* (Panteret, Brugsret) over en urørlig Ting, jfr. Aubert: Den norske Obligationrets specielle Del III., 2den Udgave 1904, Side 510 flg. Fra Slutningen af det 12te Aarhundrede blev det en staaende Formular over hele Norge, at en Gaard solgtes omtrent saaledes: frjålst ok heimult